

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

RADA

ZALECENIE RADY

z dnia 12 lipca 2022 r.

w sprawie krajowego programu reform Belgii na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Belgię programu stabilności na 2022 r.

(2022/C 334/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽²⁾, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewnia wsparcie finansowe na rzecz realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Przyczynia się on do odbudowy gospodarczej oraz wdrażania zrównoważonych i pobudzających wzrost gospodarczy reform i inwestycji, których celem jest w szczególności promowanie zielonej i cyfrowej transformacji, zwiększając jednocześnie odporność i potencjalny wzrost gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić stabilność finansów publicznych oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie. Maksymalny wkład finansowy dla każdego państwa członkowskiego w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zostanie zaktualizowany w czerwcu 2022 r., zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

- (2) W dniu 24 listopada 2021 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej na 2022 r. Należycie uwzględniono w niej Zobowiązanie społeczne z Porto, podpisane w dniu 7 maja 2021 r., do dalszego wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych, proklamowanego przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. W dniu 25 marca 2022 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2022 r. W dniu 24 listopada 2021 r., na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011⁽³⁾, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania, w którym nie wskazała Belgii jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zaleceń Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro oraz wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2022 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. W dniu 5 kwietnia 2022 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro⁽⁴⁾ („zalecenie dla strefy euro na 2022 r.”), a w dniu 14 marca 2022 r. – wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu.
- (3) Inwazja Rosji na Ukrainę, która nastąpiła wkrótce po globalnej pandemii, znacząco zmieniła kontekst geopolityczny i gospodarczy. Skutki tej inwazji odczuwane przez gospodarki państw członkowskich to między innymi wyższe ceny energii, żywności i surowców oraz słabsze perspektywy wzrostu gospodarczego. Wyższe ceny energii stanowią duże obciążenie zwłaszcza dla gospodarstw domowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, które doświadczają ubóstwa energetycznego lub są nim zagrożone, oraz dla przedsiębiorstw najbardziej podatnych na podwyżki cen energii. Unia doświadczająca również bezprecedensowego napływu osób uciekających z Ukrainy. Skutki gospodarcze wynikające z prowadzonej przez Rosję wojny napastniczej w różnym stopniu odciskają się na poszczególnych państwach członkowskich. W tym kontekście w dniu 4 marca 2022 r. decyzją wykonawczą Rady (UE) 2022/382⁽⁵⁾ uruchomiono po raz pierwszy dyrektywę Rady 2001/55/WE⁽⁶⁾, przyznając wysiedleńcom z Ukrainy prawo do legalnego pobytu w Unii, a także dostęp do kształcenia i szkolenia, rynku pracy, opieki zdrowotnej, mieszkań i opieki społecznej.
- (4) Biorąc pod uwagę szybko zmieniającą się sytuację gospodarczą i geopolityczną, europejski semestr ponownie służy do zakrojonej na szeroką skalę koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia w 2022 r., ewoluując jednocześnie zgodnie z wymogami dotyczącymi wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, jak opisano w rocznej analizie zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2022 r. Realizacja przyjętych planów odbudowy i zwiększania odporności jest istotna dla realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te uwzględniają wszystkie stosowne zalecenia krajowe, wydane w cyklach europejskiego semestru w latach 2019 i 2020, lub znaczną część tych zaleceń. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019 i 2020 pozostają aktualne również w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241, obok wszelkich innych zaleceń dla poszczególnych krajów wydanych do dnia przedłożenia takich uzupełnionych, zaktualizowanych lub zmodyfikowanych planów odbudowy i zwiększania odporności.
- (5) Ogólna klauzula wyjścia przewidziana w pakcie stabilności i wzrostu została uruchomiona w marcu 2020 r. W swoim komunikacie z dnia 3 marca 2021 r., zatytułowanym „Rok od wybuchu pandemii COVID-19: działania z zakresu polityki fiskalnej”, Komisja przedstawiła swoją opinię, z której wynika, że decyzję w sprawie dezaktywacji ogólnej klauzuli wyjścia lub dalszego jej stosowania należy podejmować w ramach oceny ogólnej stanu gospodarki, przy czym jednym z kluczowych kryteriów ilościowych powinien być poziom aktywności gospodarczej w Unii lub w strefie euro w porównaniu z poziomami sprzed kryzysu (na koniec 2019 r.). Zwiększona niepewność i poważne ryzyko pogorszenia się perspektyw gospodarczych w związku z wojną w Europie, bezprecedensowe podwyżki cen energii oraz utrzymujące się zakłócenia w łańcuchu dostaw uzasadniają przedłużenie na 2023 r. ogólnej klauzuli wyjścia przewidzianej w pakcie stabilności i wzrostu.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁽⁴⁾ Zalecenie Rady z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C 153 z 7.4.2022, s. 1).

⁽⁵⁾ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony (Dz.U. L 71 z 4.3.2022, s. 1).

⁽⁶⁾ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następcami (Dz.U. L 212 z 7.8.2001, s. 12).

- (6) Zgodnie z podejściem przyjętym w zaleceniu Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. ⁽⁷⁾ w sprawie programu stabilności Belgii na 2021 r., ogólny kurs polityki fiskalnej jest obecnie najlepiej mierzony zmianą wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów oraz z wyłączeniem tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19), ale z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych, w stosunku do średniookresowego potencjalnego wzrostu ⁽⁸⁾. Wykraczając poza ogólny kurs polityki fiskalnej, aby ocenić, czy krajowa polityka fiskalna ma ostrożny charakter, a jej struktura sprzyja trwałej odbudowie gospodarczej zgodnej z celami zielonej i cyfrowej transformacji, należy zwrócić uwagę także na zmiany bieżących wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów oraz z wyłączeniem tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19) i inwestycji finansowanych z zasobów krajowych ⁽⁹⁾.
- (7) W dniu 2 marca 2022 r. Komisja przyjęła komunikat zawierający ogólne wytyczne dotyczące polityki fiskalnej w 2023 r. (zwane dalej „wytycznymi fiskalnymi”), aby wesprzeć państwa członkowskie w przygotowaniu programów stabilności i konwergencji, a tym samym wzmocnić koordynację polityki. Opierając się na perspektywach makroekonomicznych w prognozie z zimy 2022 r., Komisja zwróciła uwagę, że w 2023 r. stosowne wydałoby się przejście od ogółem wspierającego kursu polityki fiskalnej w latach 2020–2022 do zasadniczo neutralnego ogólnego kursu polityki fiskalnej, przy jednoczesnym zachowaniu gotowości do reagowania na zmieniającą się sytuację gospodarczą. Komisja stwierdziła, że zalecenia fiskalne na 2023 r. nadal powinny być różne dla poszczególnych państw członkowskich i uwzględniać potencjalne efekty zewnętrzne dla innych krajów. Komisja wezwała państwa członkowskie do uwzględnienia wytycznych w ich programach stabilności i konwergencji. Komisja zobowiązała się, że będzie ściśle monitorować sytuację gospodarczą i w razie potrzeby dostosuje swoje wytyczne polityczne, najpóźniej pod koniec maja 2022 r. w wiosennym pakiecie europejskiego semestru.
- (8) W odniesieniu do wytycznych fiskalnych zalecenia fiskalne na 2023 r. biorą pod uwagę gorsze perspektywy gospodarcze, zwiększoną niepewność i dalsze ryzyko pogorszenia się koniunktury oraz wyższą inflację, niż zakładano w prognozie Komisji z zimy 2022 r. W związku z powyższym działania fiskalne muszą mieć na celu rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, a także zachowanie siły nabywczej gospodarstw domowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, tak aby złagodzić skutki podwyżek cen energii i pomóc ograniczyć presję inflacyjną wynikającą z efektów drugiej rundy za pomocą ukierunkowanych i tymczasowych środków. Polityka fiskalna musi pozostać elastyczna, aby można było ją dostosować do szybko zmieniających się okoliczności, w tym wyzwań, jakie pojawiają się w zakresie obrony i bezpieczeństwa w związku z prowadzoną przez Rosję wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, oraz musi być zróżnicowana w poszczególnych państwach członkowskich w zależności od ich sytuacji fiskalnej i gospodarczej, w tym ich narażenia na kryzys i napływu wysiedleńców z Ukrainy.
- (9) W dniu 30 kwietnia 2021 r. Belgia przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 13 lipca 2021 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Belgii ⁽¹⁰⁾. Uruchomienie transz jest uzależnione od przyjęcia decyzji Komisji zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241 stwierdzającej, że Belgia osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.
- (10) W dniu 30 kwietnia 2022 r. Belgia przedłożyła swój krajowy program reform na 2022 r. i swój program stabilności na 2022 r., z zachowaniem terminu określonego w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je równoczesnej ocenie. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2022 r. odzwierciedla również półroczne sprawozdania Belgii z postępów w realizacji jej planu odbudowy i zwiększania odporności.

⁽⁷⁾ Zalecenie Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. zawierające opinię Rady w sprawie programu stabilności Belgii na 2021 r. (Dz.U. C 304 z 29.7.2021, s. 1).

⁽⁸⁾ Szacunki dotyczące kursu polityki fiskalnej i jego elementów zawarte w niniejszym zaleceniu są szacunkami Komisji opartymi na założeniach leżących u podstaw prognozy Komisji z wiosny 2022 r. Szacunki Komisji dotyczące średniookresowego potencjalnego wzrostu nie uwzględniają pozytywnego wpływu reform, które są częścią planu odbudowy i zwiększania odporności i mogą pobudzić potencjalny wzrost.

⁽⁹⁾ Niefinansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ani innych funduszy unijnych.

⁽¹⁰⁾ Dok. ST 10161/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

- (11) W dniu 23 maja 2022 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Belgii 2022. Oceniono w nim postępy Belgii w uwzględnianiu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019, 2020 i 2021 oraz podsumowano realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Belgię, z uwzględnieniem tabeli wyników w zakresie odbudowy i zwiększania odporności. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki dotyczące wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowych i pojawiających się wyzwań, w tym związanych z inwazją Rosji na Ukrainę. Oceniono w nim również postępy Belgii we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (12) W dniu 23 maja 2022 r. Komisja wydała sprawozdanie na podstawie art. 126 ust. 3 Traktatu. W sprawozdaniu tym omówiono sytuację budżetową Belgii, ponieważ jej deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych przekroczył w 2021 r. określoną w Traktacie wartość referencyjną wynoszącą 3 % produktu krajowego brutto (PKB), a dług sektora instytucji rządowych i samorządowych przekroczył określoną w Traktacie wartość referencyjną wynoszącą 60 % PKB, w związku z czym państwo to nie przestrzegało warunków wartości odniesienia dotyczącej redukcji długu. W sprawozdaniu stwierdzono, że kryteria deficytu i długu nie zostały spełnione. Zgodnie z komunikatem z dnia 2 marca 2022 r. Komisja uznała w ramach swojej oceny wszystkich istotnych czynników, że zapewnienie zgodności z wartością odniesienia dotyczącą redukcji długu oznaczałoby zbyt trudny i skoncentrowany na wstępie wysiłek fiskalny, który mógłby zagrozić wzrostowi gospodarczemu. W związku z tym zapewnienie zgodności z wartością odniesienia dotyczącą redukcji długu nie jest, zdaniem Komisji, uzasadnione w obecnych wyjątkowych warunkach gospodarczych. Zgodnie z zapowiedzią Komisja nie zaproponowała wszczęcia nowych procedur nadmiernego deficytu wiosną 2022 r. i ponownie oceni, czy konieczne jest zaproponowanie wszczęcia takich procedur jesienią 2022 r.
- (13) W swoim zaleceniu z dnia 20 lipca 2020 r. ⁽¹¹⁾ Rada zaleciła Belgii przyjęcie w 2020 i 2021 r. wszelkich środków, zgodnie z ogólną klauzulą wyjścia, niezbędnych do skutecznego zaradzenia pandemii COVID-19, wspomnienia gospodarki, a następnie wsparcia jej odbudowy. Ponadto zaleciła Belgii – gdy pozwolą na to warunki ekonomiczne – prowadzenie polityk fiskalnych mających na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie i zapewnienie długookresowej zdolności do obsługi długu, przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji. W 2021 r., według danych zweryfikowanych przez Eurostat, deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Belgii zmniejszył się z 9,0 % PKB w 2020 r. do 5,5 % w 2021 r. Działania w zakresie polityki fiskalnej podjęte przez Belgię wspierały odbudowę gospodarki w 2021 r., podczas gdy wartość tymczasowych nadzwyczajnych środków obniżyła się z 4,4 % PKB w 2020 r. do 2,9 % w 2021 r. Środki przyjęte przez Belgię w 2021 r. były zgodne z zaleceniem Rady z dnia 20 lipca 2020 r. Środki dyskrecjonalne w ramach polityki budżetowej, które rząd przyjął w latach 2020 i 2021, miały przeważnie charakter tymczasowy lub były zrównoważone środkami kompensacyjnymi. Jednocześnie niektóre działania dyskrecjonalne przyjęte przez rząd w latach 2020–2021 nie miały charakteru tymczasowego ani nie były zrównoważone środkami kompensacyjnymi, i polegały głównie na stałej podwyżce minimalnych emerytur oraz wynagrodzeń w sektorze opieki zdrowotnej. Według danych zweryfikowanych przez Eurostat dług sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszył się z 112,8 % PKB w 2020 r. do 108,2 % PKB w 2021 r.
- (14) Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe w programie stabilności na 2022 r., jest korzystny. Rząd prognozuje, że realny PKB wzrośnie w 2022 r. o 3,0 %, a w 2023 r. – o 1,9 %. Dla porównania przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2022 r. wzrost realnego PKB jest niższy i w 2022 r. ma wynieść 2,0 %, a w 2023 r. – 1,6 %, głównie ze względu na to, że dzień będący datą graniczną dla prognoz makroekonomicznych stanowiących podstawę programu stabilności na 2022 r. miał miejsce przed rozpoczęciem przez Rosję wojny napastniczej przeciwko Ukrainie. W programie stabilności na 2022 r. rząd oczekuje, że w 2022 r. deficyt nominalny spadnie do poziomu 5,2 % PKB, a w 2023 r. – do 3,6 % PKB. Spadek w 2022 r. odzwierciedla głównie stabilny wzrost działalności gospodarczej oraz zniesienie większości środków nadzwyczajnych. W programie stabilności na 2022 r. przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB (marginalnie) spadnie w 2022 r. do 108,0 %, a w 2023 r. wzrośnie do 108,8 %. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dniu granicznym prognozy deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w latach 2022 i 2023 przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2022 r. ma wynieść, odpowiednio, 5,0 % PKB i 4,4 % PKB. W 2022 r. jest to zgodne z poziomem deficytu przewidywanym w programie stabilności na 2022 r., mimo mniej korzystnego scenariusza makroekonomicznego zawartego w prognozie Komisji z wiosny 2022 r., ponieważ prognozy budżetowe zawarte w programie stabilności na 2022 r. uwzględniają korektę techniczną odzwierciedlającą wpływ na budżet skutków rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie tylko w 2022 r. W 2023 r. w prognozie Komisji z wiosny 2022 r. przewiduje się wyższy deficyt budżetowy sektora instytucji rządowych i samorządowych, głównie ze względu na mniej korzystny scenariusz makroekonomiczny i środki, których jeszcze nie określono w dalszych latach realizacji programu stabilności na 2022 r. W prognozie Komisji z wiosny 2022 r. przewiduje się zasadniczo podobny poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który wyniesie w 2022 r. 107,5 %, ale niższy poziom relacji w 2023 r. wynoszący 107,6 %, co odzwierciedla niższy wzrost deflatora PKB w programie stabilności na 2022 r. Według prognozy Komisji z wiosny 2022 r. średniookresowy (średnia z 10 lat) wzrost produktu potencjalnego szacowany jest na 1,4 %. Szacunki te nie uwzględniają jednak wpływu reform, które są częścią planu odbudowy i zwiększania odporności i które mogą zwiększyć potencjalny wzrost gospodarczy Belgii.

⁽¹¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 20 lipca 2020 r. w sprawie krajowego programu reform Belgii na 2020 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Belgię programu stabilności na 2020 r. (Dz.U. C 282 z 26.8.2020, s. 1).

- (15) W 2022 r. rząd stopniowo wycofywał większość środków wprowadzonych w reakcji na kryzys związany z COVID-19, w związku z czym prognozuje się, że tymczasowe nadzwyczajne środki zmaleją z 2,9 % PKB w 2021 r. do 0,4 % PKB w 2022 r. Na deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2022 r. mają wpływ środki, które przyjęto, aby przeciwdziałać gospodarczym i społecznym skutkom wzrostu cen energii, których wartość w prognozie Komisji z wiosny 2022 r. szacuje się na 0,5 % PKB w 2022 r. i 0 % PKB w 2023 r. ⁽¹²⁾. Środki te obejmują głównie płatności ryczałtowe na rzecz gospodarstw domowych oraz obniżki podatków pośrednich od zużycia energii. Środki te ogłoszono jako tymczasowe; dotyczą one 2022 r. Jeżeli jednak ceny energii pozostaną wysokie w 2023 r., niektóre z tych środków mogłyby zostać utrzymane. Niektóre z tych środków nie są ukierunkowane, w szczególności ogólne transfery kierowane do gospodarstw domowych w celu wsparcia w kontekście kosztów zużycia energii oraz obniżki stawek VAT na gaz i energię elektryczną oraz akcyzy na benzynę. Na deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych mają również wpływ koszty zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy, które według prognozy Komisji z wiosny 2022 r. mają wynieść 0,1 % PKB zarówno w 2022 r., jak i w 2023 r. ⁽¹³⁾, a także koszty zwiększenia wydatków na obronę (0,1 % PKB w 2022 r.).
- (16) W swoim zaleceniu z dnia 18 czerwca 2021 r. Rada zaleciła, że w 2022 r. Belgia powinna skorzystać z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności do finansowania dodatkowych inwestycji wspierających ożywienie gospodarcze i jednocześnie prowadziła ostrożną politykę fiskalną. Państwo to powinno ponadto utrzymać inwestycje finansowane ze środków krajowych. Rada zaleciła również, by Belgia prowadziła – gdy warunki ekonomiczne na to pozwolą – politykę fiskalną mającą na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej oraz zapewnienie stabilności finansów publicznych w średnim okresie, przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji w celu pobudzenia potencjału wzrostu gospodarczego.
- (17) Według prognozy Komisji z wiosny 2022 r. oraz z uwzględnieniem informacji zawartych w programie stabilności Belgii na 2022 r. prognozuje się, że kurs polityki fiskalnej w 2022 r. będzie wspierający, na poziomie – 2,4 % PKB ⁽¹⁴⁾. Belgia planuje stałe wspieranie odbudowy gospodarki poprzez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności do finansowania dodatkowych inwestycji, zgodnie z zaleceniem Rady. Prognozuje się, że pozytywny wpływ, jaki na działalność gospodarczą mają wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych, wrośnie o 0,2 punktu procentowego PKB w porównaniu z 2021 r. Przewiduje się, że inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej w 2022 r. ⁽¹⁵⁾. W związku z tym Belgia planuje utrzymać inwestycje finansowane z zasobów krajowych, zgodnie z zaleceniem Rady. Jednocześnie prognozuje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) w 2022 r. będzie mieć ekspansywny wpływ na ogólny kurs polityki fiskalnej, który wyniesie 2,1 punktu procentowego. Ten znaczący ekspansywny wpływ obejmuje dodatkowy wpływ środków mających zaradzić gospodarczym i społecznym skutkom wzrostu cen energii (0,5 % PKB), a także koszty zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy (0,1 % PKB). Przewiduje się ponadto, że wzrost wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych, spowodowany automatyczną indekacją wynagrodzeń w sektorze publicznym i świadczeń społecznych oraz – w mniejszym stopniu – wyższym spożyciem towarów i usług przez sektor instytucji rządowych i samorządowych, również przyczyni się do ekspansywnego wpływu bieżących wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych. Zgodnie z prognozą Komisji te środki i czynniki powodujące wzrost wydatków nie są w pełni zrównoważone środkami kompensacyjnymi.
- (18) W prognozie Komisji z wiosny 2022 r. przewiduje się, że w 2023 r. kurs polityki fiskalnej będzie na poziomie 0,0 % PKB, przy założeniu kontynuacji dotychczasowej polityki ⁽¹⁶⁾. Prognozuje się, że w 2023 r. Belgia będzie nadal wykorzystywać dotacje w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności do finansowania dodatkowych inwestycji wspierających odbudowę. Prognozuje się, że pozytywny wpływ, jaki na działalność gospodarczą mają wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych, pozostanie stabilny w porównaniu z 2022 r. Przewiduje się, że inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który wyniesie 0,1 punktu procentowego w 2023 r. ⁽¹⁷⁾. Jednocześnie przewiduje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) w 2023 r. będzie mieć zasadniczo neutralny wpływ na ogólny kurs polityki fiskalnej, który wyniesie 0,1 punktu procentowego. Obejmuje to wpływ wycofywania środków wprowadzonych w obliczu wzrostu cen energii (0,5 % PKB).

⁽¹²⁾ Dane liczbowe odzwierciedlają poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków wprowadzanych od jesieni 2021 r., w tym bieżących dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – środków w zakresie nakładów inwestycyjnych.

⁽¹³⁾ Zakłada się, że łączna liczba wysiedleńców, którzy dotrą z Ukrainy do Unii, osiągnie stopniowo 6 mln do końca 2022 r., a ich rozmieszczenie geograficzne szacuje się na podstawie wielkości istniejącej diaspory, względnej liczby ludności przyjmującego państwa członkowskiego oraz rzeczywistego rozmieszczenia wysiedleńców z Ukrainy w całej Unii od marca 2022 r. W przypadku kosztów budżetowych na osobę szacunki opierają się na modelu mikrosymulacyjnym Euromod opracowanym przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji, z uwzględnieniem zarówno transferów pieniężnych, do których osoby te mogą być uprawnione, jak i świadczeń rzeczowych, takich jak edukacja i opieka zdrowotna.

⁽¹⁴⁾ Ujemna wartość wskaźnika odpowiada nadwyżce wzrostu wydatków pierwotnych w porównaniu ze średniookresowym wzrostem gospodarczym, wskazując na ekspansywną politykę fiskalną.

⁽¹⁵⁾ Przewiduje się, że inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały ekspansywny wpływ, który wyniesie 0,1 p.p. PKB.

⁽¹⁶⁾ Ujemna (dodatnia) wartość wskaźnika odpowiada nadwyżce (niedoborowi) wzrostu wydatków pierwotnych w porównaniu ze średniookresowym wzrostem gospodarczym, wskazując na ekspansywną (restrykcyjną) politykę fiskalną.

⁽¹⁷⁾ Przewiduje się, że inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały neutralny wpływ.

- (19) W programie stabilności na 2022 r. przewiduje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych będzie stopniowo obniżać się do 3,4 % PKB w 2024 r. i do 2,7 % w 2025 r. W związku z tym planuje się, że do 2025 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych spadnie poniżej 3 % PKB. Prognozy te opierają się na scenariuszu makroekonomicznym opracowanym przed rosyjską inwazją na Ukrainę i zakładają środki, których jeszcze nie określono, w dalszych latach programu stabilności na 2022 r., w szczególności tzw. „elastyczny wysiłek budżetowy” wynoszący 0,8 % PKB w latach 2023–2025. W programie stabilności na 2022 r. przewidziano wzrost relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB do 2025 r. – w 2024 r. do 109,7 %, a w 2025 r. – do 110,1 % PKB. Z analizy przeprowadzonej przez Komisję wynika, że zagrożenie dla długookresowej zdolności do obsługi długu wydaje się wysokie w średnim okresie.
- (20) Przy założeniu niezmiennego kursu polityki oczekuje się, że w związku z szybko starzejącym się społeczeństwem pogorszy się wpływ wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa na finanse publiczne. W sprawozdaniu Komisji na temat starzenia się społeczeństwa z 2021 r.⁽¹⁸⁾ przewiduje się wzrost wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa do 2040 r. o 3,6 punktu procentowego i o 5,4 punktu procentowego PKB do 2070 r., głównie ze względu na wydatki na emerytury i opiekę długoterminową. W swoim planie odbudowy i zwiększania odporności Belgia zobowiązała się wdrożyć reformę emerytalną między innymi po to, aby poprawić stabilność finansową i społeczną systemu oraz wspierać konwergencję między poszczególnymi systemami emerytalnymi. Jeżeli chodzi o opiekę długoterminową, wydatki Belgii należały już w 2019 r. do najwyższych w Unii i oczekuje się, że do 2030 r. wzrosną o 14 %, a do 2070 r. – o 2,2 punktu procentowego PKB. Rozpoczęto reformy mające na celu poprawę racjonalnego pod względem kosztów korzystania z różnych placówek opieki, w szczególności, aby uniknąć niepotrzebnej lub przedwczesnej instytucjonalizacji lub opóźnić ją; dotyczy to co czwartej osoby przebywającej w placówkach opiekuńczych⁽¹⁹⁾, aczkolwiek obserwuje się duże różnice regionalne. Z powodu kryzysu związanego z COVID-19 wdrażanie planowanych środków oszczędnościowych utknęło w martwym punkcie. W związku z tym może istnieć pole do dalszego ograniczenia nadmiernej instytucjonalizacji przy jednoczesnym zwiększeniu korzystania z wysokiej jakości usług opieki domowej oraz usuwaniu barier finansowych, które ograniczają dostęp do tych usług grupom szczególnie wrażliwym. Szybkie i ambitne wdrożenie reform pomogłoby rozwiązać problemy związane ze stabilnością systemu.
- (21) Belgijski system podatkowy charakteryzuje się wysokim opodatkowaniem pracy, stosunkowo wysokimi stawkami podatkowymi oraz wąskimi progami podatkowymi. Ogranicza to rzeczywistą progresywność systemu podatkowego i jeszcze bardziej zmniejsza uczestnictwo w rynku pracy. Wprawdzie reforma podatkowa z 2016 r. zmniejszyła obciążenie podatkowe pracy osób o najniższych dochodach, jednak w przypadku osób uzyskujących średnie wynagrodzenie klin podatkowy pozostaje najwyższy w Unii. Wysokie opodatkowanie pracy może również zniechęcać do uczestnictwa w uczeniu się przez całe życie. Niektóre cechy systemu świadczą dla bezrobotnych mogą ponadto osłabiać zachęty do podejmowania pracy dla osób jej poszukujących i zmniejszać skuteczność strategii aktywizacji zawodowej. Złożoność przepisów systemu wsparcia społecznego i ograniczone możliwości łączenia dochodów z pracy ze świadczeniami socjalnymi mogą również zniechęcać do podejmowania pracy, w szczególności w przypadku osób o niskim potencjale zarobkowym. Ponadto, aby częściowo złagodzić wysokie stawki podatkowe, podstawy opodatkowania ulegają erozji z powodu licznych zwolnień, odliczeń i stawek obniżonych, które obniżają efektywność systemu i zakłócają jego funkcjonowanie. Niektóre cechy systemu podatkowego przyczyniają się do zniekształcania wyborów inwestycyjnych i prowadzą do nadmiernych inwestycji w niektóre aktywa. Na przykład opodatkowanie czynszów z tytułu nieruchomości jest zaniżone, a odsetki od kredytów mieszkaniowych na drugie miejsce zamieszkania podlegają odliczeniu od podatku. Ponadto zachęty podatkowe do oszczędzania oraz sztywna struktura przepisów podatkowych mających zastosowanie do długoterminowych programów oszczędnościowych i emerytalnych są przeszkodą dla lepszej alokacji kapitału. Wprowadzony ustawą z dnia 17 lutego 2021 r. podatek od rachunków papierów wartościowych również zniechęca do inwestowania w instrumenty finansowe. Istnieje ponadto możliwość rozwoju opodatkowania środowiskowego poprzez zmniejszenie dopłat do paliw kopalnych i zachęcanie do inwestycji w gospodarkę niskoemisyjną. Na przykład przegląd akcyzy na paliwa kopalne wykorzystywane do ogrzewania (np. olej napędowy i gaz ziemny), która jest niska w porównaniu z akcyzą na energię elektryczną, zachęciłby do inwestowania w niskoemisyjne rozwiązania grzewcze. Warianty strategiczne, takie jak wprowadzenie opłat drogowych dla pojazdów prywatnych (takich jak dla samochodów ciężarowych), przy jednoczesnym zapewnieniu wystarczającego poziomu oferty transportu publicznego, można by wykorzystać do rozwiązania problemu zagnieżdżenia ruchu (średnia liczba godzin spędzonych rocznie w zatorach drogowych jest jedną z najwyższych w Unii). Mogłoby to również pomóc w ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych nieobjętych systemami handlu uprawnieniami do emisji. Połączenie przeniesienia obciążeń podatkowych z pracy na inne źródła i poszerzenie bazy podatkowej mogłoby zwiększyć sprawiedliwość systemu podatkowego, zwiększyć zatrudnienie, a także wspierać cele społeczne i środowiskowe.

⁽¹⁸⁾ Komisja Europejska, 2021, „Sprawozdanie na temat starzenia się społeczeństwa, 2021 r.: Prognozy gospodarcze i budżetowe dla państw członkowskich UE (2019–2070), Institutional Paper 148.

⁽¹⁹⁾ Devos C, Cordon A, Lefèvre M, Obyn C, Renard F, Bouckaert N, Gerkens S, Maertens de Noordhout C, Devleeschauwer B, Haelterman M, Léonard C, Meeus P (2019), *Performance du système de santé belge – Rapport 2019 – Synthèse*. Health Services Research (HSR). Bruxelles: Centre Fédéral d'Expertise des Soins de Santé (KCE). KCE Reports 313B. D/2019/10.273/33.

- (22) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/241 i kryterium 2.2 załącznika V do tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które należy zakończyć do dnia 31 sierpnia 2026 r., wraz z orientacyjnym harmonogramem ich realizacji. Pomagają one sprostać wszystkim wyzwaniom gospodarczym i społecznym, które zostały wskazane w stosownych zaleceniach krajowych skierowanych do Belgii przez Radę w ramach europejskiego semestru w 2019 i 2020 r., obok zaleceń dla tego kraju wydanych do dnia przyjęcia planu odbudowy i zwiększania odporności, lub znacznej części tych wyzwań. Oczekuje się w szczególności, że plan odbudowy i zwiększania odporności Belgii pomoże sprostać znacznej części wyzwań wskazanych w odpowiednich zaleceniach dla tego kraju. Aby poprawić jakość i efektywność wydatków publicznych, plan odbudowy i zwiększania odporności Belgii obejmuje systematyczne włączanie przeglądu wydatków do cykli planowania budżetowego na wszystkich szczeblach administracji. W kontekście rosnących wydatków publicznych na emerytury plan obejmuje reformę emerytalną, która ma między innymi poprawić stabilność finansową i społeczną systemu emerytalnego. Plan odbudowy i zwiększania odporności Belgii obejmuje również szereg środków mających na celu sprostanie wyzwaniom rynku pracy i wzmocnienie integracji społecznej i integracji na rynku pracy grup szczególnie wrażliwych, takich jak osoby ze środowisk migracyjnych, kobiety, młodzież, osoby z niepełnosprawnościami i osoby zagrożone wykluczeniem cyfrowym. W ramach planu odbudowy i zwiększania odporności Belgia zapewni wdrożenie sieci 5G. Plan odbudowy i zwiększania odporności Belgii obejmie również reformę systemu podatku od samochodów służbowych, mającą na celu pełną elektryfikację tej floty.
- (23) Oczekuje się, że realizacja planu odbudowy i zwiększania odporności Belgii przyczyni się do dalszych postępów zielonej i cyfrowej transformacji. Działania wspierające realizację celów klimatycznych w Belgii stanowią 49,6 % łącznej alokacji w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności, a działania wspierające realizację celów cyfrowych – 26,6 %. Pełna realizacja planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z odpowiednimi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi, pomoże Belgii szybko przezwyciężyć skutki kryzysu związanego z COVID-19, wzmacniając jednocześnie jej odporność. Systematyczne angażowanie partnerów społecznych i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje ważne dla pomyślnej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, a także innych polityk gospodarczych i polityk zatrudnienia wykraczających poza zakres planu odbudowy i zwiększania odporności, ponieważ służy zapewnieniu szerokiego poczucia odpowiedzialności za cały program polityczny.
- (24) Belgia nie przedłożyła jeszcze umowy partnerstwa przewidzianej w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060⁽²⁰⁾ ani innych programów polityki spójności przewidzianych w tym rozporządzeniu. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1060 Belgia ma uwzględnić w programowaniu funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 stosowne zalecenia krajowe. Jest to jeden z warunków wstępnych poprawy skuteczności i zmaksymalizowania wartości dodanej wsparcia finansowego otrzymywanego z funduszy polityki spójności, przy jednoczesnym przyczynianiu się do koordynacji, komplementarności i spójności między tymi funduszami polityki spójności a innymi instrumentami i funduszami unijnymi. Pomyślne wdrożenie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz programów polityki spójności zależy również od usunięcia przeszkód dla inwestycji wspierających zieloną i cyfrową transformację oraz zrównoważony rozwój terytorialny.
- (25) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności Belgia mierzy się z szeregiem dodatkowych wyzwań, które dotyczą jej rynku pracy i systemu edukacji. Rekordowo wysoki wskaźnik wakatów w Belgii wskazuje, że pracodawcom jest coraz trudniej zatrudnić pracowników posiadających odpowiednie umiejętności. Niedobory pracowników dotyczą wszystkich poziomów umiejętności i utrzymują się w różnych sektorach, w tym w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych, edukacji, sektorze opiekuńczym i budowlanym. Zbyt mało jest w szczególności absolwentów nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM), zarówno wśród absolwentów szkół średnich II stopnia w programach zawodowych, jak i wśród absolwentów szkół wyższych. Niedopasowanie umiejętności można również wyjaśnić niskim poziomem uczestnictwa w kształceniu dorosłych, w szczególności w przypadku osób nisko wykształconych, w przypadku których podnoszenie kwalifikacji oznaczałoby lepsze możliwości zatrudnienia. W ramach planu odbudowy i zwiększania odporności opracowane zostaną dla pracowników indywidualne rachunki szkoleniowe i indywidualne prawa do uczenia się. Udział wydatków na aktywne polityki w zakresie rynku pracy przeznaczony na szkolenia jest jednak ograniczony i jedynie niewielki – choć rosnący – odsetek osób poszukujących pracy odbywa szkolenie związane sektorami, w których występują niedobory pracowników. Rozwiązanie problemu niedoboru pracowników i niedopasowania umiejętności jest kluczowym czynnikiem pozwalającym zmierzyć się z transformacją cyfrową i umożliwić zieloną transformację, a także osiągnąć główne cele Unii na 2030 r. w zakresie zatrudnienia i umiejętności.

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159).

- (26) Jeśli chodzi o niedobory siły roboczej i niedopasowanie umiejętności, istnieją obawy dotyczące w szczególności wydajności i integracyjnego charakteru systemu edukacji, również w związku z wysokimi wydatkami publicznymi na edukację⁽²¹⁾. Różnice w wynikach kształcenia są ściśle powiązane z wpływem środowiska społeczno-ekonomicznego i migracyjnego uczniów i należą do największych w Unii, co prowadzi do nierówności w wykształceniu. Więcej niż jedna trzecia młodych osób dorosłych z niepełnosprawnościami nie kończy kształcenia średniego. W 2019 r. tylko 6,2 % uczniów w Belgii uczestniczyło w uczeniu się w miejscu pracy, co jest znacznie poniżej średniej unijnej (29 %). Zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy jest szczególnie uzasadnione we Wspólnocie Francuskiej Belgii, ponieważ tylko 3 z 10 najpopularniejszych możliwości kształcenia i szkolenia zawodowego na poziomie średnim II stopnia przygotowują do zawodów, w których występuje niedobór siły roboczej. Ogólnie rzecz biorąc, w Belgii utrzymują się obawy co do atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego jako ścieżki kariery najwyższej jakości, co znajduje odzwierciedlenie w dużym odsetku ludności mającym negatywną percepcję kształcenia i szkolenia zawodowego. Wzmocnienie zawodu nauczyciela pomogłoby zatrzymać nauczycieli w zawodzie i zmniejszyć rosnący niedobór wykwalifikowanych nauczycieli. Jest to duży problem zwłaszcza w przypadku szkół znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, który stwarza ryzyko dalszego pogłębiania się istniejących nierówności w systemie edukacji. Oprócz już zastosowanych środków atrakcyjność zawodu nauczyciela zostałaby zwiększona przez zapewnienie lepszego kształcenia formalnego i ustawicznego rozwoju zawodowego oraz przez umożliwienie bardziej elastycznych i atrakcyjnych ścieżek kariery.
- (27) Celem wniosku Komisji w sprawie planu REPowerEU – przygotowanego na podstawie mandatu powierzonego Komisji przez szefów państw lub rządów Unii w Deklaracji wersalskiej – jest jak najszybsze uniezależnienie Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. W tym celu Komisja zamierza określić najodpowiedniejsze projekty, inwestycje i reformy na poziomie krajowym, regionalnym i unijnym w porozumieniu z państwami członkowskimi. Środki te służą zmniejszeniu zależności od paliw kopalnych ogółem, a także znalezieniu innych źródeł importu paliw kopalnych niż Rosja.
- (28) Około 70 % krajowego zużycia energii brutto w Belgii jest pokrywane z importu paliw kopalnych. Według danych z 2020 r. zależność od importu paliw kopalnych z Rosji wynosi 30 % w przypadku surowej ropy naftowej (udział w łącznym imporcie) i jest wyższa niż średnia dla UE-27 (26 %), ale stosunkowo niższa w przypadku gazu ziemnego (7 % w porównaniu z 44 % w przypadku Unii) i węgla (39 % w porównaniu z 54 %).⁽²²⁾ Udział ropy naftowej w koszyku energetycznym (39 % zużycia krajowego brutto) jest wyższy od średniej unijnej (33 %), podobnie w przypadku gazu ziemnego (30 %, w porównaniu ze średnią unijną: 24 %), natomiast udział węgla jest niższy (5 %, w porównaniu ze średnią unijną: 11 %). Udział energii jądrowej w koszyku energetycznym wynosi 16 % zużycia krajowego brutto. W 2020 r. energia ze źródeł odnawialnych stanowiła jedynie 13 % zużycia energii końcowej. Belgia będzie musiała podjąć znaczne dodatkowe kroki, aby przyspieszyć rozwój odnawialnych źródeł energii, który pozwoli jej poczynić postępy na drodze do osiągnięcia neutralności klimatycznej w 2050 r. i zmniejszyć zależność od importowanych paliw kopalnych. Realizacja projektów dotyczących lądowej energii wiatrowej i związana z tym rozbudowa sieci elektroenergetycznej są jednak poważnie utrudnione ze względu na duże opóźnienia w wydawaniu pozwoleń na budowę, w szczególności ze względu na liczne, powtarzające się i długotrwałe procedury odwoławcze. Porozumienie co do celów między wszystkimi szczeblami rządowymi (federalnym, regionalnym, lokalnym) w zakresie celów i strategii niezbędnych do osiągnięcia celów Belgii w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zapewniłoby jaśniejsze ramy dla inwestorów, zmniejszyło liczbę odwołań i przyspieszyło wprowadzanie odnawialnych źródeł energii i związane z tym wzmocnienie sieci. Ponadto wydawanie zezwoleń mogłoby zostać ułatwione przez wzmocnienie zdolności organów odwoławczych i przyjęcie dalszych środków mających na celu skrócenie czasu trwania procedur odwoławczych i zmniejszenie prawdopodobieństwa kolejnych odwołań, złagodzenie ograniczeń w sąsiedztwie portów lotniczych, radarów i stref wojskowych oraz aktualizację minimalnych wymogów dotyczących odległości (dla turbin wiatrowych). Wprowadzenie planowania przestrzennego uwzględniającego potencjał terytorialny w zakresie zasobów oraz większy udział gmin w projektach wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych mogłoby zwiększyć akceptowalność wśród mieszkańców tych gmin.

Potencjał dachowych paneli fotowoltaicznych (zarówno w przypadku instalacji na małą skalę, jak i wielkoskalowych) można lepiej wykorzystać przez przyjęcie przewidywalnych i wystarczających warunków ramowych, aby stymulować konsumpcję własną, dzielenie się energią i reagowanie strony popytowej. Wzmocnienie sieci elektroenergetycznej i uczynienie jej bardziej inteligentną pozwoliłoby dostosować ją w większym stopniu do różnych źródeł energii. Zaleca się, aby nowa infrastruktura i inwestycje sieciowe związane z gazem były w miarę możliwości dostosowane do przyszłych wyzwań, tak aby w przyszłości łatwo było zapewnić im długoterminowy zrównoważony charakter poprzez dostosowanie ich do wykorzystania paliw zrównoważonych.

⁽²¹⁾ OECD – PISA Results 2018, tom 1.

⁽²²⁾ Eurostat (2020), udział importu z Rosji w łącznym imporcie gazu ziemnego, surowej ropy naftowej i węgla kamiennego. Średnia wielkość całkowitego importu dla UE-27 opiera się na wielkości importu spoza UE-27. W przypadku Belgii całkowity import obejmuje handel wewnątrz UE. Dane dla ropy naftowej nie obejmują produktów rafinowanych.

- (29) Dodatkowe środki służące dalszemu zwiększeniu efektywności energetycznej i ograniczeniu zużycia energii, emisji i zależności od paliw kopalnych obejmują inwestycje w łańcuch wartości wodoru, renowację energetyczną i dekarbonizację budynków. Oznacza to, że dotacje należy kierować do niskoemisyjnych źródeł ogrzewania i wprowadzić lub przyspieszyć należy regionalne zakazy dotyczące instalacji kotłów opalanych paliwem ciekłym lub kotłów gazowych w nowych budynkach. Przystawienie się na inne paliwo będzie łatwiejsze, jeśli towarzyszyć mu będzie jednocześnie zmniejszenie zużycia energii i szybsza poprawa efektywności energetycznej (poprzez zachęcanie do głębszej renowacji). Realizacja przez Belgię celów pakietu „Gotowi na 55” będzie wymagać dalszego zwiększenia ambicji w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej. W sektorze transportu wysoki wskaźnik korzystania z samochodów prywatnych odpowiada za dużą część konsumpcji ropy naftowej w Belgii. Promowanie „miękkiej” mobilności (np. jazdy na rowerze, mobilności współdzielonej) oraz korzystania z transportu publicznego, w tym przez poprawę usług transportu publicznego, pomogłoby ograniczyć korzystanie z samochodów prywatnych i związane z tym zużycie ropy naftowej.
- (30) Chociaż przyspieszenie transformacji w kierunku neutralności klimatycznej oraz odchodzenia od paliw kopalnych spowoduje znaczne koszty restrukturyzacji w kilku sektorach, Belgia może skorzystać z mechanizmu sprawiedliwej transformacji w kontekście polityki spójności, aby złagodzić społeczno-gospodarcze skutki transformacji w najbardziej dotkniętych nimi regionach. Ponadto Belgia może wykorzystywać Europejski Fundusz Społeczny Plus, ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 ⁽²³⁾, do poprawy możliwości zatrudnienia i wzmocnienia spójności społecznej.
- (31) W świetle dokonanej przez Komisję oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2022 r., a jej opinia ⁽²⁴⁾ znajduje odzwierciedlenie w zaleceniu 1.
- (32) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła państwom członkowskim będącym członkami strefy euro podjęcie działań, w tym poprzez ich plany odbudowy i zwiększania odporności, w celu wdrożenia zaleceń określonych w zaleceniu na 2022 r. dla strefy euro. W przypadku Belgii kwestia ta znalazła odzwierciedlenie w szczególności w zaleceniach 1, 2 i 3,

NINIEJSZYM ZALECA Belgii podjęcie w latach 2022 i 2023 działań mających na celu:

1. W 2023 r. – zapewnienie ostrożnej polityki fiskalnej, w szczególności poprzez ograniczenie wzrostu bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych poniżej średniookresowego wzrostu produktu potencjalnego, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Zapewnienie gotowości do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, uwzględniając inicjatywę REPowerEU, w tym poprzez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych. W okresie po 2023 r. – prowadzenie polityki fiskalnej mającej na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim okresie oraz zapewnienie wiarygodnej i stopniowej redukcji długu oraz stabilności fiskalnej w średnim okresie poprzez stopniową konsolidację, inwestycje i reformy. Priorytetowe traktowanie reform mających na celu poprawę stabilności fiskalnej opieki długoterminowej, w tym poprzez promowanie racjonalnego pod względem kosztów korzystania z różnych placówek opieki. Zreformowanie systemu podatkowego i systemu świadczeń, aby ograniczyć czynniki zniechęcające do pracy poprzez przesunięcie obciążeń podatkowych z pracy na inne źródła opodatkowania oraz uproszczenie systemu podatkowego i systemu świadczeń. Ograniczenie wydatków podatkowych i uczynienie systemu podatkowego bardziej neutralnym dla inwestycji.
2. Kontynuowanie realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności zgodnie z kamieniami milowymi i wartościami docelowymi zawartymi w decyzji wykonawczej Rady z dnia 13 lipca 2021 r. Przedłożenie dokumentów programowych dotyczących polityki spójności na lata 2021–2027 w celu sfinalizowania negocjacji z Komisją, a następnie rozpoczęcia wdrażania tych dokumentów.

⁽²³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 21).

⁽²⁴⁾ Na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97.

3. Rozwiązanie problemu niedoboru pracowników i niedopasowania umiejętności, w szczególności poprzez poprawę wyników i inkluzji systemu kształcenia i szkolenia, poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego i jego adekwatności do potrzeb rynku pracy oraz opracowanie bardziej elastycznych i atrakcyjnych ścieżek kariery i szkoleń dla nauczycieli.
4. Zmniejszenie zależności od paliw kopalnych ogółem poprzez przyspieszenie poprawy efektywności energetycznej i ograniczenie wykorzystania paliw kopalnych w budynkach, promowanie wykorzystania i dostępności transportu publicznego, a także „miękkiej” mobilności oraz przyspieszenie wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych i powiązanej infrastruktury sieciowej poprzez dalsze usprawnienie procedur wydawania pozwoleń, w tym poprzez skrócenie czasu trwania procedur odwoławczych i przyjęcie warunków ramowych w celu pobudzenia inwestycji w instalacje wykorzystujące energię słoneczną.

Sporządzono w Brukseli dnia 12 lipca 2022 r.

W imieniu Rady

Z. STANJURA

Przewodniczący
